

Tudományos ülések, konferenciák

A Magyar Néprajzi Társaság centenáriuma

A Magyar Néprajzi Társaság 1889. október 27-én tartotta alakuló közgyűlését. A sokféle előzmény, próbálkozás után Hunfalvy Pál az ideiglenes, majd első elnök életerős, társadalmi és tudományos funkciókat eredménnyel szolgáló egyesületet indított útjára. A magyar néprajznak e társaság mindmáig a leghosszabb életű folyamatosan működő intézménye. Vezetői mindig tartózkodtak a politikai szélsőségektől, hirdették a népek közötti barátságot, szorosán ápolták a nép és tudomány közötti kapcsolatot (pl. önkéntes gyűjtőmozgalom); szociális érzékű, méltán európai szintű egyesületet alapítottak, melynek folyóirata, az 1890 óta folyamatosan megjelenő *Ethnographia* e tudományág legfontosabb tanulmányainak gyűjteménye.

1989. október 27–29-én pontosan száz esztendővel a megalakulás után a Társaság jubileumi emlékülést szervezett. A rendezvényre a több mint ezerfős tagságból közel félezren megjelentek. Százat meghaladta a környező országok magyar kisebbségeiből érkezők száma annak ellenére, hogy Romániából senki sem jöhetett.

Levélben üdvözölte a Társaságot a centenárium alkalmából *Németh Miklós* kormányfő. A megnyitót *Újfalussy József*, az MTA alelnöke tartotta. Majd *Balassa Iván* társasági elnök tekintette át a száz év történetét. Ezután az európai néprajzi társaságok küldötteinek köszöntői következtek – Írországtól Észtorszáig.

Díszoklevelet kaptak azok, akiknek társasági tagságuk 50 évnél régebbi. Huszonhatuk közül hadd említsem meg *Volly Istvánt*, aki 1929, *Gunda Bélát*, aki 1932, *Korompay Bertalant*, aki 1934 óta folyamatosan tagja a társaságnak.

A Magyar Néprajzi Társaság jubileumi kitüntetéseit a következők kapták: tiszteleti taggá választották a külföldiek közül *Lutz Röhrichet* (NSZK) és *Giovanri Battista Bronzini*t (Olaszország), a hazaiak közül *Csilléry Klárát* és *Katona Imrét*. Györffy István-emlékérmét *Kósa László* és *Ujváry Zoltán*, Ortutay Gyula-emlékérmét *Kovács Ágnes* és *Voigt Vilmos* kapott. Tájékatató díjjal *Krupa András*t, az önkéntes néprajzi gyűjtőket illető Sebestyén Gyula-emlékéremmel *Csáky Károly* és *Géczi Lajos* cseh-szlovákiai magyar, valamint *Faragó Jánosné*, *Nagy Zoltán*, *Szigei György* magyarországi gyűjtőket tüntették ki. A fiatal néprajzkutatók Jankó János-díját ezúttal *Bartha Elek*, *Balázs Géza* és egy, a jelenlegi politikai helyzet miatt meg nem nevezhető (és az ülésen jelen sem lévő) romániai magyar kutató kapta.

Az első nap ülésein 12 előadás hangzott el a magyar néprajz legfontosabb eredményeiről, állapotáról, kutatási irányzatairól. Ezeknek az előadásoknak a megjelentetését a Társaság tervbe vette. A második napon két szekcióban folytatódott a tanácskozás. Az egyikben további összegző-értékelő felolvasások kaptak helyet. A másikban az 50. éves fennállását ünneplő társadalmi gyűjtőmozgalom részesei beszéltek munkájukról. A harmadik napon közös kirándulásra került sor.

A résztvevők számos ünnepi kiadványt már az emlékülésen kézbe vehettek. Ilyen volt *Kósa László A Magyar Néprajzi Társaság százéves története (1889–1989)* című áttekintése, amelynek borítóján több mint négy évtizedes szünet után ismét látható a társaság hagyományos, Magyarország szimbolikusan megjelenített védasszonyát és a régi magyar címert ábrázoló emblémája. A *Néprajzi Hírek* új köntösbe öltöztetett számában (18. évf., 1989. 1–3.) *Hála József* a Magyar Néprajzi Társaság előzményeiről, megalapításáról, Herrmann Antalról, az egyik alapítóról ad közre eredeti, eddig jórészt publikálatlan, a korszak sajtójából származó dokumentumokat.

Bár a Társaság folyóirata, az *Ethnographia* 1989-es, 100. évfolyama idejében nem jelenhetett meg, már tudjuk, hogy alapvető tanulmányokat, áttekintéseket közül a száz év történetéről. Az Akadémiai Kiadó viszont – bár ugyancsak egy kis késéssel – megjelentette az *Ethnographia* utóbbi 19 évfolyamának mutatóját (*Mutató az Ethnographia – a Magyar Néprajzi Társaság folyóirata – 1970–1988. évfolyamához*. Összeállította: Balázs Géza). A *Magyar néprajzi bibliográfia* 1988. évi kötetét ez alkalommal és a jövőben a budapesti Néprajzi Múzeum adja ki. A *Cserbák András* szerkesztésében és *Serfőzőné Gémes Magda*, valamint *Kulin Imréné* összeállításában megjelent kötetet a társaságtörténethez és a Néprajzi Hírekhez hasonlóan ugyancsak aján-dékba kapta az emlékülés előzetesen jelentkezett minden résztvevője.

A százéves jubileum alkalmából a magyar néprajz 65 éve megszakadt nagymúltú sorozata, a *Magyar Népköltési Gyűjtemény* is újraindult. Megjelent e sorozat új folyama első köteteként *Veress Sándor* eddig publikálatlan moldvai gyűjtése (*Szalay Olga* és *Berlász Melinda* gondozásában, *Voigt Vilmos* szerkesztésében).

Számos alapvető néprajzi szakmunkán hirdeti a papírszalag: „Megjelent a Magyar Néprajzi Társaság centenáriuma”. Ezek közül hadd emeljek ki egy terjedelmes összefoglalót: *Balassa Iván: A határainkon túli magyarok néprajza* (Gondolat Kiadó).

A külföld előtt is méltán becsült magyar néprajz a százéves számvetést követően újult erővel lát neki alapvető küldetése és megújuló feladatai teljesítésének.

Balázs Géza